

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Циклова комісія з архітектури, будівництва та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Фахового коледжу

ЗВО «Університет Короля Данила»

Володимир ЯСЛИК

30.08.2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КОМПОЗИЦІЯ ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВО»

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 022 Дизайн

Спеціалізація: 022.01 Графічний дизайн

Освітньо-професійна програма: «Графічний дизайн»

Освітньо-професійний ступінь – *фаховий молодший бакалавр.*

Статус дисципліни – *обов'язкова*

Мова викладання, навчання та оцінювання – *українська.*

Розробник:
ГІЛЯЗОВА Наталія Михайлівна - викладач циклової комісії з архітектури,
будівництва та дизайну Фахового коледжу ЗВО «Університет короля Данила»,
спеціаліст вищої категорії.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії
з архітектури, будівництва та дизайну
Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.
Голова циклової комісії

Катерина ГУСАР

Схвалено методичною радою
Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
протокол №1 від «29» серпня 2024 р.
Голова методичної ради

Олег КЛІЩ

ВСТУП

Мета вивчення навчальної дисципліни: засвоїти знання з композиції, вивчення основних і найбільш поширених способів і прийомів естетичного їх застосування на практиці. Ознайомлення з головними законами, засобами, характеристиками та складовими частинами мистецтва композиції.

Навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують композиційне та об'ємно-просторове мислення, а також кольорознавчий профіль фахівця в галузі дизайну.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні категорії, принципи та засоби композиції;
- особливості стилізації, формалізації, комбінаторики та асоціативної композиції;
- закономірності побудови та сприйняття площинної, об'ємної та просторової композиції;
- основи побудови форми та взаємозв'язок форми, образу та функції;
- кольорові закономірності композиції;
- закономірності взаємозв'язку кольору та світла;
- закономірності взаємозв'язку кольору з об'ємно-просторовою формою та її функцією;

вміти:

- аналізувати та свідомо будувати площинну, об'ємну та просторову композиції;
- свідомо моделювати форму, використовуючи закони композиції, засоби та композиційні прийоми;
- втілювати композиційні рішення графічними засобами та макетуванням площинних та об'ємно-просторових об'єктів;
- створювати композицію на задану тему, використовуючи прийоми стилізації, формалізації та асоціативне мислення ;
- володіти категоріальним апаратом з кольорознавства;
- визначати властивості та психологічну дію кольорів та підбирати відповідні кольоросполучення;
- аналізувати кольорові рішення художніх творів та дизайн-виробів;
- використовувати здобуті знання в навчально- практичній та професійній сферах діяльності.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Денна форма	Заочна форма
Курс	2	
Семестр	3, 4	
Кількість кредитів (год.)	5 (150 год.)	
Аудиторні навчальні заняття, год.	лекції	-
	практичні	66 (год.)
Самостійна робота, год	84 (год.)	136 (год.)
Форма підсумкового контролю	залік	3, 4 семестр

СТРУКТУРНО–ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізити	Постреквізити
	Шрифти і топографіка

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Результати навчання	Код та назва компетентності
РН 9 Зображувати композиційно-цілісні об'єкти дизайну засобами графічних технік.	СК2 Здатність візуалізувати творчі задуми при створенні об'єктів дизайну

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курс передбачає обов'язкове вивчення та виконання здобувачами усіх практичних завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та вказаних у СДО на сторінці курсу.

Перед початком заняття здобувачі повинні обов'язково мати канцелярське приладдя (папір, олівці), необхідне для виконання практичних завдань. Якщо його немає, то здобувач не допущений до занять та повинен його відпрацювати у вказаний нижче термін.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту Університету, Положення про Фаховий коледж та Положення про організацію освітнього процесу у Фаховому коледжі ЗВО «Університет Короля Данила».

Здобувач повинен приходити на заняття без запізнь. Про початок і закінчення занять інформує розклад, доступний в електронному чи паперовому вигляді, а також дзвінок.

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.

ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУЩЕНИХ ЗАНЯТЬ

Відповідно до Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила» усі пропущені заняття, а також отримані негативні оцінки здобувачі зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «1» (один) бал без права перездачі.

Здобувачі відпрацьовують пропущені заняття згідно з графіком відпрацювань викладача з урахуванням, що час може бути дещо відкоригованим відповідно до кількості здобувачів.

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ (ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ)

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила».

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результати навчання	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
Освітній компонент «Композиція та кольорознавство»		
РН 9 Зображувати композиційно-цілісні об'єкти дизайну засобами графічних технік.	Словесні методи; розповідь-пояснення; демонстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи, творчий метод, інтерактивні методи (мозковий штурм), практичні роботи.	Поточний контроль, залік.

Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною дванадцятибальною шкалою – “1”, “2”; “3”; “4”; “5”, “6”, “7”, “8”, “9”, “10”, “11”, “12”.

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “1” (один) бал без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань визначається сумою оцінок за виконані практичні роботи протягом семестру та оцінкою за підсумкове заняття. За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

Самоконтроль передбачений у формі питань для самоконтролю, які розміщено на сторінці навчальної дисципліни «Композиція та кольорознавство» в Системі дистанційної освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
(за 12-бальною шкалою)

<i>Шкала в балах</i>	<i>Оцінка шкали ECTS</i>	<i>Національна шкала</i>
90-100 балів	A	10-12 («відмінно»)
83-89 балів	B	9 («дуже добре»)
75-82 бали	C	7-8 («добре»)
67-74 бали	D	6 («задовільно»)
60-66 балів	E	4-5 («достатньо»)
35-59 балів	FX	3 («незадовільно»)
0-34 бали	F	1-2 («неприйнятно»)

При цьому, оцінки повинні відповідати таким критеріям:

«відмінно»:

12 балів – здобувач освіти демонструє досконале розуміння теоретичних основ композиції та кольорознавства, вміє пояснити вибір композиційних та кольорових рішень, здатен провести аналіз власної роботи, а також вказати на використання композиційних та кольорових принципів;

11 балів - здобувач освіти демонструє глибоке розуміння теоретичних основ композиції та кольорознавства, виконує поставлені завдання та є ефективним з точки зору візуальної комунікації;

10 балів - здобувач освіти виконує поставлені завдання та є ефективним з точки зору візуальної комунікації;

«дуже добре»:

9 балів – здобувач освіти правильно використовує баланс і гармонію у композиції, однак окремі елементи можуть бути ще дещо вдосконалені, розподіл елементів композиції добрий, але в деяких випадках можна б було досягти більшої динаміки чи оригінальності у розташуванні, практична ефективно передає основну ідею і є зрозумілим для глядача, хоча є незначні аспекти, де комунікація могла б бути ще більш чіткою або зрозумілою ;

«добре»:

8 балів - здобувач освіти демонструє те, що робота виконана на належному рівні з декількома можливостями для вдосконалення;

7 балів - здобувач освіти проявляє належний рівень технічних та творчих навичок, але є певні моменти, де доцільно покращити композицію або кольорові рішення для досягнення більшого ефекту;

«задовільно»:

6 балів – здобувач освіти демонструє ,що композиція має очевидні дисбаланси або нерівномірний розподіл елементів, використання простору недостатньо продумане, технічне виконання містить помилки у вирівнюванні, виконане завдання на достатньому рівні, але є очевидні недоліки в композиційному та кольоровому рішенні;

«достатньо»:

5 балів – здобувач освіти має базове розуміння теорії композиції та кольорознавства, але пояснення вибору композиційних і кольорових рішень є поверхневим, важливі моменти роботи можуть залишатися не проаналізованими або недостатньо аргументованими, візуальна ефективність роботи на достатньому рівні;

4 бали - здобувач освіти має поверхнєве розуміння теорії композиції та кольорознавства, важливі моменти роботи можуть залишатися не проаналізованими або недостатньо аргументованими, візуальна ефективність роботи на достатньому рівні;

«незадовільно»:

3 б а л и – здобувач освіти не зміг виконати завдання на задовільному рівні , має серйозні недоліки в композиційних та кольорових рішеннях, а також у технічному виконанні роботи, потребує значного покращення знань та навичок з обох дисциплін для досягнення базового рівня;

«неприйнятно»:

2 б а л и – здобувач освіти не зміг виконати завдання на мінімально необхідному рівні, робота має серйозні порушення як у технічному, так і в теоретичному виконанні, що вимагає значної роботи над власними знаннями і навичками в цих дисциплінах;

1 бал - здобувач потребує додаткової підтримки, навчання та корекції підходів до роботи.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Композиція основи.

- 1.Композиція в живописі.
- 2.Основні елементи композиції.
- 3.Правила композиції.
- 4.Композиційні прийоми.

Тема 2. Композиція як процес побудови. Системи формальної композиції.

- 1.Принцип доцільності.
- 2.Принцип єдності і цілісності.
- 3.Принцип динамізму.
- 4.Принцип домінанти.
- 5.Принцип гармонії.

Тема 3. Засоби створення композиції.

1. Пропорції
2. Масштабність.
3. Контраст.

Тема 4. Принципи композиції. Композиція форми.

1. Колір в композиції.
2. Колірний тон.
3. Колірний контраст.
4. Гармонійне поєднання кольорів.
5. Єдність форми.
6. Властивість форми.

Тема 5. Прийоми гармонізації.

1. Симетрія.
2. Асиметрія.
3. Рівновага.
4. Фактура і текстура.

Тема 6. Фізичні властивості кольору.

1. Поняття про колір.
2. Класифікація спектра кольору.
3. Хроматичні та ахроматичні кольори.
4. Колірний тон. Насиченість.

Тема 7. Змішування кольорів.

1. Види змішування кольорів - «оптичний» та «механічний».
2. Закони змішування.
3. Зміна кольору при штучному освітленні.

Тема 8. Закони гармонізації кольорів.

1. Відчуття кольору і сприйняття кольору.
2. Світлота та насиченість кольору.
3. Поверхневі та просторові якості кольору.
4. Кольорова гармонія.
5. Концепція створення гармоній.
6. Гармонія за контрастами.
7. Класифікація формальних колірних гармоній.
8. Типи гармоній.

Тема 9. Контрасти.

1. Колірна індукція.
2. Види контрастів.
3. Світловий контраст.
4. Монохроматичний контраст.
5. Хроматичний контраст.

Тема 10. Фізіологічні основи кольору. Психологічний вплив кольору.

1. Фізичні асоціації.
2. Емоційні асоціації.
3. Антропологічні асоціації.

4.Кольоровий символізм.

5.Психологічна характеристика одиничних кольорів.

2.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН									
№	Назва теми	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		всього	лекції	практичні заняття	самостійна робота	всього	лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	Композиція основи.	10		6	4	12		2	10
2	Композиція як процес побудови. Системи формальної композиції.	12		6	6	14		2	12
3	Засоби створення композиції.	12		6	6	14		2	12
4	Принципи композиції. Композиція форми.	12		6	6	12		-	12
5	Прийоми гармонізації.	14		8	6	8		-	8
	<i>Всього годин за 3 семестр</i>	<i>60</i>		<i>32</i>	<i>28</i>	<i>60</i>		<i>6</i>	<i>54</i>
6	Фізичні властивості кольору.	18		8	10	20		4	16
7	Змішування кольорів.	16		6	10	16		-	16
8	Закони гармонізації кольорів.	20		8	12	16		-	16
9	Колірні контрасти.	18		6	12	22		4	18
10	Фізіологічні основи кольору. Психологічний вплив кольору.	18		6	12	16		-	16
	<i>Всього годин за 4 семестр</i>	<i>90</i>		<i>34</i>	<i>56</i>	<i>90</i>		<i>8</i>	<i>82</i>
	Всього годин на вивчення дисципліни	150		66	84	150		14	136

4.ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ заняття	Тема заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Симетрія. Види симетрій.	2	-
2	Дзеркальна симетрія.	2	2
3	Пошук аналогів.Ескізування.	2	-

4	Робота в матеріалі.	2	-
5	Крапка, лінія, пляма. Зразки.	2	2
6	Пошук аналогів. Створення робочого ескіза.	2	-
7	Виконання практичного завдання.	2	-
8	Ритм. Термінологія.	2	-
9	Пошук аналогів. Ескізування.	2	-
10	Затвердження робочого ескіза.	2	-
11	Виконання практичної на форматі а4.	2	-
12	Статика і динаміка. Поняття статички.	2	-
13	Поняття динаміки. Ескізування.	2	-
14	Виконання практичного завдання.	2	-
15	Динаміка та асиметрія. Ескізування.	2	2
16	Виконання практичного завдання.	2	
	<i>Всього практичних занять за 3 семестр</i>	32	6
17	Спектральне коло. Поняття та термінологія.	2	
18	Креслення кола на форматі а3.	2	2
19	Креслення кола на форматі а3.	2	
20	Заливка основних кольорів.	2	2
21	Заливка додаткових кольорів.	2	
22	Змішування кольорів.	2	
23	Креслення таблиць на форматі.	2	
24	Заливка теплої гамми.	2	
25	Заливка холодної гамми.	2	
26	Гармонія кольорів. Створення робочого ескізу для завдання.	2	
27	Підбір кольорових схем. Вивчення матеріалу.	2	
28	Заливка практичного завдання.	2	
29	Контрасти. Креслення схем для заливки.	2	2
30	Створення хроматичних контрастів з додаванням ахроматичних кольорів.	2	2
31	Заливка.	2	
32	Кольорові асоціації. Ескізування.	2	
33	Практичне завдання в матеріалі.	2	
	<i>Всього практичних занять за 4 семестр</i>	34	8
	Всього практичних занять	66	14

4.САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин		Рекомендовані джерела інформації
		Денна	Заочна	
Композиція основи.	Вправи на лінію. На а4 форматі створити різноманітні поєднання ліній.	4	10	1,3,4
Композиція як процес побудови. Системи формальної композиції.	Ритм. Створити ритмічну композицію в смужці в кольорі. Використовуючи метричний або періодичний ряд.	6	12	1,2,5,6
Засоби створення композиції.	Виконати вправи на застосування фактури і текстури в композиції.	6	10	1,5,6
Принципи композиції. Композиція форми.	Виконати одну з видів симетрії застосовуючи геометричні фігури.	6	12	2
Прийоми гармонізації.	Створити композицію стилізованих тварин застосувавши асиметрію, динаміку, геометричні форми, текстури і фактури.	6	10	1,2,6
	<i>Всього самостійної роботи за 3 семестр</i>	28	54	
Фізичні властивості кольору.	Утворити різноманітні кольорові сполучення теплої та холодної гами методом заливки ,також ахроматичних відтінків.	10	18	1,2
Змішування кольорів.	Виконати зміщення від двох до трьох відтінків .	10	16	5,6
Закони гармонізації кольорів.	Утворити різноманітні кольорові сполучення шляхом лесирування	12	16	4,3
Колірні контрасти.	Створити контрасти ахроматичних кольорів.	12	16	1,6,2

Фізіологічні основи кольору. Психологічний вплив кольору.	Виконати спектральне коло.	12	16	3,4
	<i>Всього самостійної роботи за 4 семестр</i>	56	82	
Всього самостійної роботи		84	136	

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

1. Фізичні властивості кольору. Змішування кольорів.
2. Поняття про колір.
3. Класифікація спектра кольору.
4. Хроматичні та ахроматичні кольори.
5. Колірний тон. Насиченість.
6. Види змішування кольорів - «оптичний» та «механічний».
7. Закони змішування.
8. Зміна кольору при штучному освітленні.
9. Відчуття кольору і сприйняття кольору.
10. Світлота та насиченість кольору.
11. Поверхневі та просторові якості кольору.
12. Фізичні асоціації.
13. Емоційні асоціації.
14. Антропологічні асоціації.
15. Кольоровий символізм.
16. Психологічна характеристика одиничних кольорів.
17. Контрасти.
18. Колірна індукція.
19. Види контрастів.
20. Світловий контраст.
21. Монохроматичний контраст.
22. Хроматичний контраст.
23. Кольорова гармонія.

24. Концепція створення гармоній.
25. Гармонія за контрастами.
26. Класифікація формальних колірних гармоній.
27. Типи гармоній.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ
---

1. Печенюк Т. Кольорознавство Львів; 2009. 191с.
2. Ярошенко А.В. Кольорознавство . Харків, ХДПУ, 2001. 254с.
3. Ярошенко А.В. Основні закономірності сприймання кольору. Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, Харків, 2009. С47-49.
4. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. Київ, 2002. 188 с.
5. Практикум основи кольорознавства. Л.Р.Стефанишин, Л.К.Поліщук. – Івано-Франківськ, 2006. – 54 с.: іл.
6. Бичкова Л.В. Литвиненко Н.С. Кольорознавство. Ч. III. Теорія
7. Кольорової гармонії. – Полтава, 1990 – 47 с.
8. Тканко З.О. Теоретичні і практичні аспекти кольорознавства //Мистецька школа в системі національної освіти України: Навчально-методичний
9. Вінкельман Й. Про художній ідеал прекрасного. Київ, 1990. 231 с.
10. Губаль Б. І. Композиція в дизайні. Одно-, дво-, і тривимірний простір: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Ів.-Фр., 2011. 240с.
11. Даниленко В. Я. Дизайн. Харків, 2003. 385 с.
12. Михайленко В. Є. Яковлев В. Є. Основи композиції. Київ, 2004. 230 с.
13. Станкевич М. Є. Композиція – наука про систему логічних закономірностей художньої творчості. *Декоративно-прикладне мистецтво*. Львів, 1992. С. 235 – 260.
14. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ, 2009. 191 с.
15. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. Київ, 2002. 188 с.
16. Основи композиції: веб-сайт. URL: <http://kompoza.livejournal.com/>
17. Степанов Н. Колір в інтер'єрі. Київ, 1985. 187с.
18. Основи формальної композиції 2015 Дніпропетровськ Акцент ПП
19. Наука дизайну та форми. Йоганнес Іттен
20. Композиція. Тотальний контроль Наталія Синєпулова
21. Теорія і практика композиції: навч. посіб. Пічкур М.О
22. Основи композиції видання. Сергій Іванов